
Är reformationen över? Ett uttalande om evangeliskt kristna övertygelser

Inför den protestantiska reformationens 500-årsjubileum har evangeliskt kristna över hela världen möjlighet att på nytt reflektera över arvet från reformationen, både med avseende på Jesu Kristi världsvida kyrka och på utvecklingen av arbetet för evangeliet. Efter århundraden av strider och ansträngda relationer mellan evangeliskt kristna och katoliker har den senaste tidens ekumeniska välvilja skapat goda förutsättningar för ledare i båda lägren att hävda att reformationen i det närmaste är över – att de huvudsakliga teologiska oenigheterna som ledde fram till brytningen inom den västerländska kristenheten på 1500-talet är lösta. Det skriver det evangeliska **Reformandainitiativet** med anledning av reformationsjubileet.

VARFÖR SOMLIGA HÄVDAR ATT REFORMATIONEN ÄR ÖVER

Det finns två huvudsakliga skäl som brukar åberopas till stöd för påståendet att reformationen är över:

- 1) De utmaningar som kristna över hela världen möter (t ex sekularism och islam) är så stora att protestanter och katoliker inte längre har råd att vara oeniga. Ett enhetligt vittnesbörd (kanske med påven som ledande talesperson?) skulle vara till stor nytta för den världsvida kristendomen.
- 2) De historiska teologiska skillnaderna (t ex frälsning genom tron allena, Bibelns yttersta auktoritet, den romerska biskopens överhöghet) betraktas som legitima skiljefrågor i betoning men inte som skarpa gränsdragningar och kontraster som förhindrar enhet.

Den samlade tyngden i dessa argument har urholkat vissa evangeliskt kristnas förståelse och bedömning av den romersk-katolska kyrkan.

Det är också viktigt att notera att den globala evangeliska kristenheten under det senaste århundradet har växt explosionsartat, vilket katolicismen inte har gjort. Det faktum att miljoner katoliker har blivit evangeliskt kristna under de senaste åren har inte gått katolska ledare obemärkt förbi. Man försöker strategiskt att möta detta tapp av trogna anhängare genom att anta traditionellt evangeliska ordval (t ex omvändelse, evangelium, mission och barmhärtighet) och etablera ekumenisk dialog med kyrkor som de en gång fördömde. Det finns numera mer vänskaplig relation och dialog mellan katoliker och protestanter där det en gång skedde förföljelse och fientlighet. Men frågan kvarstår: har de grundläggande skillnaderna mellan katoliker och protestanter/evangeliskt kristna försvunnit?

ÄR REFORMATIONEN ÖVER?

Den protestantiska reformationen var – obero-

ende av alla sina variationer och ibland motstridiga tendenser – ytterst en uppmaning att (1) återupprätta Bibelns auktoritet över kyrkan och (2) på nytt inse att frälsningen kommer till oss genom tron allena.

Enligt detta synsätt står traditionen över Bibeln, den är större än Bibeln och är inte uppenbarad genom Skriften allena utan genom Kyrkans fortlöpande läroämbe...

ning, vilken den än må vara. Eftersom Skriften inte är slutgiltigt avgörande, kan katolsk lära och praxis fortfarande förändras och är följaktligen osäker i själva sin grund.

Den katolska kyrkans teologiska metod illustreras tydligt av Kyrkans utfärdande av tre dogmer (bindande trossatser) utan något som helst bibliskt stöd. Det gäller 1854 års lärosats om Marias obefläckade avlelse, 1870 års lärosats om påvens ofelbarhet och 1950 års lärosats om Marias kroppsliga himmelfärd. Dessa lärosatser speglar inte vad Bibeln lär utan motsäger den i själva verket. Inom det katolska systemet har detta ingen betydelse, eftersom man inte förlitar sig på Skriften som enda auktoritet. Det kan ta två tusen år att formulera en ny lärosats, men eftersom Skriften inte är slutgiltigt avgörande kan den katolska kyrkan med tiden tillägna sig den sortens nya idéer.

Beträffande frälsningsläran har många fått för sig att det finns en växande samsyn kring rättfärdiggörelsen genom tron och att spänningarna mellan katoliker och evangeliskt kristna har minskat betydligt sedan 1500-talet. Vid det tridentinska kyrkomötet (1545–1563) reagerade den romersk-katolska kyrkan starkt mot den protestantiska reformationen genom att förklara dem som stod fast vid rättfärdiggörelsen genom tron allena som "anatema" (förbannade). Likaså bekräftade man läran att frälsningen är en process där människan samverkar med den ingjutna nåden, snarare än en händelse som grundar sig utslutande på nåd genom tron allena.

femhundra år sedan ett religiöst system som inte bygger på Skriften allena. Ur katolskt perspektiv är Bibeln en auktoritativ källa, men den är alls inte den enda och inte heller den yttersta källan. Enligt detta synsätt står traditionen över Bibeln, den är större än Bibeln och är inte uppenbarad genom Skriften allena utan genom Kyrkans fortlöpande läroämbe och dess aktuella dagordning.

Vissa hävdar att Den gemensamma deklarationen om rättfärdiggörelseläran (1) som under tecknades av den romersk-katolska kyrkan och Lutherska Världsförbundet 1999 har överbryggat klyftan. Även om dokumentet i vissa stycken har en välvillig inställning till en mer biblisk förståelse av rättfärdiggörelsen, så bekräftar den uttryckligen det tridentinska kyrkomötets syn på rättfärdiggörelsen. Alla dess fördomanden av historiska protestantiska/

evangeliska övertygelser ligger fortfarande fast; de gäller bara inte dem som skriver under på Den gemensamma deklarationens luddiga ställningstagande.

I Den gemensamma deklarationen om rättfärdiggörelseläran betraktas, precis som vid det tridentinska kyrkomötet, rättfärdiggörelsen som en process som förverkligas genom ett av kyrkans sakrament (dopet); den tas alltså inte emot genom tron allena. Det är en vandring som kräver den troendes medverkan och ett fortlöpande deltagande i det sakramentala systemet. Det finns ingen tanke på att Guds rättfärdighet tillräknas den troende i Kristus, och därmed finns heller ingen frälsningsvisshet. Dessutom avslöjas den romersk-katolska kyrkans syn genom att man fortsätter att använda avlat (dvs efterskänkandet av botgöring för begångna synder, vilket ges av Kyrkan vid särskilda tillfällen). Det var avlatsteologin som

Även om dokumentet i vissa stycken har en välvillig inställning till en mer biblisk förståelse av rättfärdiggörelsen, så bekräftar den uttryckligen det tridentinska kyrkomötets syn på rättfärdiggörelsen.

utlöste reformationen, men detta system har åberopats av påven Franciskus så sent som inför barmhärtighetens jubelår 2015–2016. Detta visar att den romersk-katolska kyrkans grundläggande syn på frälsning – vilken är beroende av Kyrkans medling mellan Gud och människa, av förmedlingen av nåd genom sakramenten, av helgons förböner och av skärselden – är i grunden oförändrad även efter Den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelsen.

FRAMTIDSUTSIKTER

Vad som är sant om den katolska kyrkan som läromässig och institutionell verklighet gäller inte nödvändigtvis om enskilda katoliker. Guds nåd är verksam i människor som omvänder sig och förtrostar på Gud allena och ger sitt gensvar på Guds evangelium genom att leva som kristna lärjungar som vill lära känna Kristus och göra honom känd.

Men på grund av dess otyglade dogmatiska påståenden och komplicerade politiska och diplomatiska struktur, bör man iakttä mycket större noggrannhet och försiktighet i mötet med den institutionella katolska kyrkan. Nuvarande initiativ för att förnya delar av katolskt liv och gudsdyrkan (t ex Bibelns tillgänglighet, liturgisk förnyelse, lekmännens växande roll, den karismatiska rörelsen) visar inte i sig självt att den romersk-katolska kyrkan har åtagit sig en omfattande reform i enlighet med Guds ord.

I vår globaliserade värld uppmuntrar vi samarbete mellan evangeliskt kristna och katoliker på områden som utgör gemensamma angelägenheter, till exempel värnandet av liv och främjandet av religionsfrihet. Detta samarbete omfattar även människor av andra religiösa riktningar och ideologier. Där gemensamma värden står på spel kring etiska, sociala, kulturella och politiska frågor ska insatser för samarbete uppmuntras. Men när det gäller att uppfylla missionsbefallningen att förkunna och leva ut evangeliet om Jesus Kristus för hela världen, måste evangeliskt kristna vara noga med att bevara evangeliets innehåll vid bildandet av gemensamma plattformar och koalitioner.

Det uttalande vi har gjort här är en återspeg-

ling av historiska evangeliska övertygelser och längtan efter enhet mellan troende på Jesus Kristus i enlighet med evangeliets sanning.(2) De frågor som gav upphov till reformationen för femhundra år sedan är fortfarande i högsta grad aktuella för hela kyrkan på 2000-talet. Samtidigt som vi välkomnar alla tillfällen att klargöra dessa, vill vi som evangeliskt kristna tillsammans med reformatorerna bekräfta de grundläggande övertygelserna om att Bibeln är vår yttersta auktoritet och att vi blir frälsta genom tron allena.

Reformandainitiativet är ett evangeliskt kristet nätverk som utrustar evangeliska ledare i att förstå Romersk katolska kyrkan och dess teologi.

På www.isthereformationover.com finns det möjlighet att läsa uttalandet på engelska, se vilka som skrivit under uttalandet, och skriva under det själv.

SEA Papers är Svenska Evangeliska Alliansens (SEA) essäserie inom evangelikal teologi och etik. SEA är ett nätverk av kristna tvärs över samfundsgränserna. Vår vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

SEA:s teologiska bas utgörs av Lausannedeklarationen.

Noter

1. Den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran kan läsas i sin helhet på denna länk: https://www.svenskakyrkan.se/km_om_97/km/skriv/973/css97315.htm
2. Dessa grundläggande övertygelser uttrycks i officiella dokument från de två globala evangeliska organisationerna, Evangeliska Världsalliansen och Lausannerörelsen. Efter att ha berört ämnen som mariologi, auktoritet i församlingen, påvedömet och ofelbarhet, rättfärdiggörelse genom tro, sakramenten och eukaristin och kyrkans uppgift, gör Evangeliska Världsalliansens följande slutkommentar: "Missionsarbete mellan evangeliskt kristna och katoliker försvåras allvarligt på grund av 'överstigligen hinder'" (Evangeliska Världsalliansen, "Evangelical Perspective on Roman Catholicism" (1986) i Roman Catholicism. A Contemporary Evangelical Perspective. Red av Paul G Schrottenboer [Grand Rapids: Baker Book House 1987] s 93). Vi ser denna uppfattning speglad i 1980 års Lausanne Occasional Paper om kristet vittnande bland namnkristna romerska katoliker och en kommentar från Lausannedeklarationens huvudförfattare John Stott: "Vi är beredda att samarbeta med dem (romerska katoliker, ortodoxa eller liberala protestanter) i fråga om goda gärningar av kristen medmänsklighet och social rättvisa. Det är när vi uppmanas att evangelisera med dem som vi ställs inför ett svårt dilemma, då gemensamt vittnande förutsätter gemensam tro och då samarbete inom evangelisation är beroende av att man är överens om innehållet i evangeliet" (Lausannekommittén för världsevangelisation. "Lausanne Occasional Paper 10 on Christian Witness to Nominal Christians among Roman Catholics" [Pattaya, Thailand 1980]; John Stott, Make the Truth Known: Maintaining the Evangelical Faith Today [Leicester: UCCF Booklets 1983], s 3–4).